

Dronejournalisten

(Een Verslag van Uw vliegende reporter)

Verkennend onderzoek naar toepassingen van drones in de journalistiek

door Stijn Postema

Oktober 2014

Dit onderzoek is mogelijk gemaakt door het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten

Samenvatting

Nieuwsdrones vullen een gat in de journalistiek. Media willen drones gebruiken voor verschillende doeleinden: voor completere verslaggeving van het dagelijkse nieuws, voor onderzoeksjournalistiek, als aanvulling op bestaande journalistieke producties en om beroemdheden (stiekem) te fotograferen of filmen.

Dat laatste is geen journalistieke toepassing. Toch gaat de discussie over drones en journalistiek vooral over het vraagstuk van privacy. Dat komt ook doordat de eerste Nederlandse voorbeelden van dronejournalistiek foto's zijn van privé-woningen (De Swart, 2013; Van Riessen, 2013).

Vliegen met een lichte drone is vrij eenvoudig en relatief ongevaarlijk (PI Waite, 2014). Hoe zwaarder de drone, hoe meer training vereist is. Elke drone-bestuurder moet de geldende luchtverkeersregels kennen. Voor professionals geldt een zeer uitgebreid aanvullend eisenpakket.

De huidige wetgeving en de strenge en dure opleiding en certificering verhinderen het merendeel van de journalistieke toepassingen van drones. De media hebben daarom belang bij wetgeving waarin de persvrijheid gewaarborgd is.

Als media eenmaal besluiten nieuwsdrones in te zetten, dan moeten zij telkens zelf de afweging maken of het noodzakelijk en wenselijk is een drone in te zetten, doen ze dat niet, dan kan dat hun geloofwaardigheid aantasten (Goldberg, Corcoran en Picard, 2013). Doen ze dat wel, dan kunnen drones bijdragen aan meer nauwkeurige en betrouwbare journalistiek (PI Waite, 2014).

Naarmate er meer vraag komt naar dronejournalisten, is het denkbaar dat scholen voor journalistiek cursussen of complete modules dronejournalistiek opnemen in hun curricula.

Privacy & Veiligheid

INLEIDING

Journalistiek is een fundamenteel onderdeel van de democratische samenleving en een mensenrecht (IVBPR, 2014; EVRM, 2014). Vrijheid van nieuwsgaring en toegang tot informatie is daarvan een onderdeel dat bovendien essentieel is voor een 'inclusieve' informatiemaatschappij (WSIS, 2003). In Nederland geldt sinds juni 2013 (Staatscourant, 2013) wetgeving die strijdig lijkt met deze fundamentele rechten. Het is journalisten (en andere professionals) verboden te vliegen met een drone, terwijl burgers dat wel mogen (ILenT, 2013a; 2013b). Daarmee wordt journalisten een beperking opgelegd die niet gelden voor andere burgers, stelt media-advocaat Otto Volgenant (PI Volgenant, 2014; Volgenant, 2014). Als gevolg daarvan is een dronejournalist onverzekerd als hij toch een drone laat opstijgen (PI Brinkhorst, 2014).

Veiligheid

Vliegen met een drone is gebonden aan regels. Net als in het verkeer moet een drone-bestuurder zich daar aan houden. Hoe zwaarder de drone, hoe gevaarlijker die is als hij neerstort. Matthew Waite, oprichter van het Drone Journalism Lab, noemt de zwaardere drones consequent 'vliegende grasmaaiers', om het gevaar van de roterende propellers te benadrukken.

Voor hobbyisten gelden andere regels dan voor professionals, net als in veel andere westerse landen. Australië loopt voorop (PI Waite, 2014). Daar wordt momenteel gewerkt aan dronewetgeving op basis van de veiligheidsrisico's. In een nieuw wetsvoorstel wordt geen onderscheid gemaakt tussen de professional en de hobbyist voor drones onder de 2 kilogram. Drones zwaarder dan 2 kilogram moeten een (vereenvoudigde) keuring doorlopen en piloten moeten daar een training doorlopen en een certificaat behalen (CASA, 2014).

Privacy

Het gebruik van drones – *an eye in the sky* – roept de vraag op of privacy-wetgeving aangescherpt moet worden (Calo, 2011). Maar volgens media-advocaat Otto Volgenant hoeft er geen wetswijziging te komen, omdat de privacy in Nederland al wettelijk beschermd is. Gluren met een drone in de tuin van de burens mag dus niet, maar lijkt onvermijdelijk, naarmate er meer mensen een drone hebben (PI Volgenant, 2014). Of een drone zonder camera wel mag vliegen boven privé-terrein roept overigens nog wel specifieke juridische vragen op (Koops, 2014).

Ethiek: Veiligheid en privacy in dronejournalistiek

Matthew Schroyer, oprichter van de Professional Society for Drone Journalists formuleerde een ethische code voor dronejournalisten. Daarin staat dat journalisten niet moeten vliegen met een 'potentieel gevaarlijk luchtvaartuig' als het nieuws op een andere manier verzameld kan worden (Schroyer, 2012).

Voor de media telt bovendien de publieke opinie telt: wordt een drone vooral geassocieerd met paparazzi of worden journalisten gezien als verlengstuk van de overheid – een '*little big brother*' – dan beperkt dat de media in hun vrijheid van nieuwsgaring (Gibb, 2014). Gebruikt de journalistiek de drone juist om onderzoek te doen en misstanden aan de kaak te stellen, dan kan dat de reputatie van de journalistiek juist goed doen (PI Waite, 2014). Kortom: media moeten telkens afwegen of het nodig en wenselijk is een drone te gebruiken, omdat ze anders het risico lopen hun geloofwaardigheid te verliezen (Goldberg, Corcoran en Picard, 2013).

Educatie

Twee Amerikaanse scholen voor journalistiek die in 2013 studenten wilden gaan trainen in het vliegen met drones, moesten hun programma stopzetten op last van de luchtvaartautoriteiten (Chapa, 2013; Fumano, 2014; O'Neil, 2013). In Nederland worden dergelijke trainingen nog nergens aangeboden, maar als er meer vraag ontstaat naar getrainde dronejournalisten, is de kans groot dat dronejournalistiek in de curricula van de scholen voor journalistiek terecht komt.

TOEPASSINGEN IN DE JOURNALISTIEK

Nieuwsdrones

Onbemande luchtvaartuigen bieden journalisten een breder perspectief (Kaufman en Somaiya, 2013). De drone vult een gat in de journalistiek, volgens cameraman Eric Feijten, de eerste die voor de NOS met een drone filmde. Dat was op de Filipijnen, na een tyfoon die veel dorpen in puin legde in november 2013. Volgens Feijten kwam de ramp plotseling heel dichtbij door de drone, en had hij deze beelden niet kunnen maken vanaf de schouder, of vanuit een helikopter [Dupuy, 2013; NOS, 2013].

Nieuwsdrones zijn inmiddels in gebruik bij diverse media-organisaties en journalisten in binnen- en buitenland. Ook (onbetaalde) burgerjournalisten gebruiken drones voor verslaggevingsdoeleinden – bijvoorbeeld bij demonstraties (Tremayne en Clarke, 2014) of bij nieuws waar ze bij toeval op stuiten, zoals de Texaanse hobbyist die een illegale lozing van slachtafval in een rivier filmde (Klimas, 2012). Binnen de journalistiek worden drone-beelden vooral gezien als een aanvulling op bestaande journalistieke verslaggeving en nieuwsgaring, (Goldberg, Corcoran en Picard, 2013). Naar verwachting worden nieuwsdrones vooral gebruikt voor film en fotografie, maar voor onderzoeksjournalistiek kunnen ze uitgerust worden met andere sensors (PI Waite, 2014).

Vier redenen voor journalistiek gebruik

Op basis van literatuuronderzoek en interviews zijn er vier journalistieke redenen te onderscheiden om drones te gebruiken: voor completere en meer accurate verslaggeving; voor onderzoeksjournalistiek; als verrijking van bestaande journalistieke producties; en voor paparazzi-doeleinden.

Voor meer accurate verslaggeving

Drones worden ingezet voor meer **accurate en completere verslaggeving** of beelden die op een andere manier niet of moeilijk te verzamelen zijn. Het kan gaan om 'hard nieuws': Demonstraties, protesten, rellen (Captain, 2012; Haddou, 2014; Tremayne en Clarke, 2014); Rampen (Crazy High, 2014; Dupuy, 2013; Team Blacksheep, 2013); Oorlogen (Gynnild, 2014; Haddou, 2014); Lokaal nieuws zoals verkeersongevallen, branden (Cush, 2014; PI Brinkhorst, 2014) en files. Of om 'zacht nieuws': Sportevenementen (Feltman, 2014); Festivals; Natuur (Barribeau, 2014; Firefight Films, 2014) en dierenleven (Rice, 2014).

Voor onderzoeksjournalistiek

Drones kunnen worden ingezet in voor **onderzoeksjournalistiek**, om data te verzamelen die zonder drone niet eenvoudig te ontsluiten is, stelt Matthew Waite. Daarbij kan een drone ook uitgerust worden met sensors die een ander soort data opslaan dan beeld. Bijvoorbeeld infraroodmeters, multispectraalmeters (PI Waite, 2014) of geigertellers (Schroyer, 2013). De drone als onderzoeksinstrument kan worden ingezet in misdaadverslaggeving (Tremayne en Clarke, 2014), milieujournalistiek (Drone Journalism Lab, 2012; Klimas, 2012; PI Waite, 2014) en datajournalistiek (PI Waite, 2014).

De drone kan ook gebruikt worden om de overheid te controleren (PI Waite, 2014). Als voorbeeld: de Japanse overheid deed voorkomen dat de radioactieve straling na de kernramp in Fukushima in 2011 lager was dan in werkelijkheid. Journalisten hadden toen met een drone, uitgerust met geigerteller, de straling veilig kunnen nameten (Schroyer, 2013).

Als verrijking van bestaande producties

Drone-beelden zijn een **cinematografische verrijking** van journalistieke producties. De drone wordt ingezet als aanvulling op documentaires (PI Grossman, 2014), tv-producties (CCTV, 2014), presentatievormen (BBC-news, 2013) en foto-series (PI Brinkhorst, 2014; PI Oudshoorn, 2014).

Voor paparazzi-doeleinden

En tenslotte wordt de drone ook gebruikt voor **paparazzi-doeleinden**: het filmen en fotograferen van mensen omdat ze in de publieke belangstelling staan (De Swart, 2013; Gynnild 2013; Lietar, 2010, PI Oudshoorn, 2014; PI Thomas, 2014; Tremayne en Clarke, 2014; Van Riessen, 2013)

Voortgaand onderzoek

Elke journalistieke toepassing roept vragen op die de media zelf zullen moeten beantwoorden. Kun je bijvoorbeeld als oorlogsverslaggever wel met een drone vliegen, als de bevolking van dat land doodsbang is voor drones vanwege bombardementen? Verstoor je de natuur als je er met een drone doorheen vliegt (MTN, 2014; Buddhanz1, 2013; Chris, 2014)?

Moet je vanwege privacy en de journalistieke reputatie de mensen die je filmt zoveel mogelijk onherkenbaar maken, om te voorkomen dat je verandert in een 'little brother' bij wie de overheid extra bewijsmateriaal komt verzamelen? Moet je als media gaan lobbyen omdat andere grote partijen – bijvoorbeeld de agrarische industrie (Potter, 2014) – lobby's beginnen om te voorkomen dat er met drones gefilmd wordt? En wat doe je als media als de overheid het gebruik van drones blijft verbieden?

Referenties

Barribeau, T. (2014), *dji-phantom-camera-drone-sent-flying-mouth-active-volcano, and somehow managed to survive*, <http://www.popphoto.com/news/2014/03/dji-phantom-camera-drone-sent-flying-mouth-active-volcano>, 24-03-2014 [accessed online 02-02-2014].

BBC News (2013), 'Dronehenge' Stonehenge filmed by a drone - *BBC NEWS*, <http://www.youtube.com/watch?v=Tab6-uQSmAU#t=22>, 20-12-2013 [accessed online 15-04-2014].

Buddhanz1 (2013), Birds attack phantom drone quad-copter causing crash landing, 1 december 2013, <http://youtu.be/DzfiLmbhvqg> [accessed online: 15-10-2014]

Calo, Ryan M. (2011), The Drone as privacy Catalyst, *Stanford Law Review*, 13 december 2011, <http://www.stanfordlawreview.org/online/drone-privacy-catalyst> [accessed online: 15-10-2014]

Captain, S. (2012) "Livestreaming Journalists Want to Occupy the Skies with Cheap Drones.", published 01-2014, *Wired* <http://www.wired.com/threatlevel/2012/01/occupy-drones/> [accessed online, 10-04-2014]

Casa (2014), NPRM 13090S Remotely Piloted Aircraft Systems, *Civil Aviation Safety Authority, Australia*, 14 mei 2014, http://casa.gov.au/scripts/nc.dll?WCMS:STANDARD::pc=PC_102028 [accessed online: 15-10-2014].

CCTV Africa (2014), Tanzania: Initiative to Stop the Poaching Of Elephants – *CCTV Africa*, <http://www.youtube.com/watch?v=Vg56O5UhQyM#t=18> [accessed online: 14-10-2014].

Chapa, L. (2013), *Drone journalism begins slow take off*, <http://www.rcfp.org/browse-media-law-resources/news-media-law/news-media-and-law-spring-2013/drone-journalism-begins-slo> (*Spring, 2013*) [accessed online, 01-05-2014]

Chris C (2014), Goose attack DJI Phantom at golf course, 22 mei 2014, <http://www.youtube.com/watch?v=RM2U6sfxPFU> [accessed online: 15-10-2014]

Cush, A. (2014) *A building exploded in Harlem, and there's a guy flying a drone*, <http://www.animalnewyork.com/2014/east-harlem-explosion-photos/>, 12-03-2014 [accessed online, 15-04-2014].

Crazy High (2014), *Worcester floods February 2014 - aerial helicam*, <http://www.youtube.com/watch?v=W3tTM0z4OD4> [accessed online, 08-04-2014].

De Swart, J. (2013) *SNS-toplieden leven in luxe*, http://www.telegraaf.nl/dft/bedrijven/snsreaal/21269876/_SNS-toplieden_leven_in_luxe_.html, 05-02-2013 [accessed online 14-04-2014].

Drone Journalism Lab, (2012), *Nebraska's draught of 2012*, *University of Nebraska-Lincoln Drone Journalism Lab*, 21 oktober 2012, http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=HV0iKIF9AdA [accessed online: 14-10-2014]

Dupuy, L. (2013), Drone journalism in Tacloban, *Emergency Journalism*, 9 december 2013 <http://emergencyjournalism.net/roundup-drone-journalism-in-tacloban/> [accessed online, 10-04-2014].

EVRM (2014), Artikel 10 Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, <http://wetten.overheid.nl/BWBV0001000/> [accessed online: 14-10-2014].

Feltman, R. (2014), *The Future of Sports Photography: Drones*, Published 18-02-2014, <http://www.theatlantic.com/technology/archive/2014/02/the-future-of-sports-photography->

drones/283896/ [accessed online 10-04-2014].

Firefight Films (2014), *Bigger than Life – Ice Caves*, *Firefight Films*, april 2014, <http://vimeo.com/89059231> [accessed online: 14-10-2014].

Fumano, D. (2014), *Langara College journalism students learn to gather news using drones*, <http://www.theprovince.com/news/Langara+College+journalism+students+learn+gather+news+using+drones/9550781/story.html>, 25-02-2014 [accessed online, 01-05-2014]

Gibb, A. (2013), *Droning the story*, *University of British Columbia*, April 2013, <http://towcenter.org/wp-content/uploads/2013/05/GIBB-drone-journalism-thesis.pdf>,

Goldberg, D. & Corcoran, M., & Picard, R. G. (2013). *Remotely Piloted Aircraft Systems & Journalism: Opportunities and Challenges of Drones in News Gathering*, *Reuters Institute for the Study of Journalism*, juni 2013.

Gynnild, A. (2014). *The Robot Eye Witness: Extending visual journalism through drone surveillance*, *Digital Journalism*, (ahead-of-print), pagina 1-10.

Haddou, L. (2014) *Journalism gets into the act as drones capture floods, protests and wars*, *Media Blog The Guardian*, 12-02-2014, [accessed online: 15-04-2014]

IVBPR (2014), Artikel 19 Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, <http://wetten.overheid.nl/BWBV0001017/> [accessed online: 14-10-2014]

Koops, E. (2014), *Drones, grondeigendom en de luchtkolom van artikel 5:21 BW*, *Ars Aequi*, September 2014, pagina 610-613.

Lietar, P. (2010), *Paparazzi: Sharks of the French Riviera*, *Java Film*, <http://www.javafilms.fr/spip.php?article440> [accessed online: 14-10-2014].

MTN (2014), *Third Person Convicted of Violating Yellowstone Park Drone Ban*, *MTN News*, 3 oktober 2014, <http://www.ktvq.com/news/third-person-convicted-of-violating-yellowstone-park-drone-ban/> [accessed online: 15-10-2014]

NOS (2013), *“Je ziet de ramp plots heel anders”*, <http://nos.nl/artikel/579429-je-ziet-de-ramp-plots-heel-anders.html>, 26-11-2013 [accessed online, 10-04-2013.]

O'Neil, M. (2013), *2 drone-journalism programs seek federal approval to resume flying*, <http://chronicle.com/blogs/wiredcampus/2-drone-journalism-programs-seek-federal-approval-to-resume-flying/45653>, 27-08-2014 [accessed online, 01-05-2013]

PI Oudshoorn (2014), *Persoonlijk Interview met René Oudshoorn, dronejournalist*, 19 september 2014, publicatie op Nieuwejournalistiek.nl medio november 2014.

PI Brinkhorst (2014), *Persoonlijk Interview met Eric Brinkhorst, dronefotograaf*, 17 september 2014, publicatie op Nieuwejournalistiek.nl medio november 2014.

PI Volgenant (2014), *Persoonlijk Interview met Otto Volgenant, Media-advocaat Boekx-advocaten*, 11 september 2014, publicatie op Nieuwejournalistiek.nl medio november 2014.

PI Waite (2014), *Persoonlijk Interview met Matthew Waite, oprichter Drone Journalism Lab, Nebraska*, 23 september 2014, publicatie op Nieuwejournalistiek.nl medio november 2014.

PI Grossman (2014), *Persoonlijk Interview met Philip Grossman, documentairemaker*, 10 oktober 2014, publicatie op Nieuwejournalistiek.nl medio november 2014.

- Schroyer, M.** (2012), A code of ethics for drone journalists, 2012, <http://www.dronejournalism.org/code-of-ethics> [accessed online: 15-10-2014]
- Schroyer, M.** (2013), Drone U Podcast: Journalists could've used drones in fukushima, *Slate*, 20 november 2013, http://www.slate.com/blogs/future_tense/2013/11/20/matthew_schroyer_discusses_drone_journalism_in_this_episode_of_the_drone.html [accessed online: 14-10-2014].
- Staatscourant** (2013), *Wijziging regeling modelluchtvaart Nederland*, Staatscourant 1 juli 2013, official publication of The Netherlands, the Dutch government.
- Team Blacksheep** (2013), Costa Concordia, *Team Blacksheep*, 17 mei 2013 <http://www.youtube.com/watch?v=ESYr2y-WOeE> [accessed online: 14-10-2014]
- Sheridan, P. en Graham, C.** (2014), Hollywood celebrities are besieged by paparazzi spies in the sky, *The Daily Mail*, 27 september 2014, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2746231/Attack-drones-Hollywood-celebrities-besieged-paparazzi-spies-sky-Worried-You-ll-soon-regular-fixture-YOUR-home.html> [accessed online: 14-10-2014]
- Potter, W.** (2014), Hold factory farms to account, with drones, *Wired*, 03-10-2014, <http://www.wired.co.uk/magazine/archive/2014/10/ideas-bank/factory-farm-drones> [accessed online: 14-10-2014].
- Kaufman, L. & Somaiya, R.** (2013), *Drones Offer Journalists a Wider View*, 24-11-2013, The New York Times.
- Klimas, L.** (2012), Civilian's Drone Busts Plant Dumping 'Huge Stream of Blood' Into Texas River, *The Blaze*, 24-01-2012, <http://www.theblaze.com/stories/2012/01/24/civilians-drone-busts-plant-dumping-huge-stream-of-blood-into-texas-river/> [accessed online: 14-10-2014].
- IlenT** (2013a), Informatiebulletin Licht onbemande Luchtvaartuigen, *Inspectie Leefomgeving en Transport*, http://www.ilent.nl/Images/Informatiebulletin%20lichte%20onbemande%20luchtvaartuigen_tcm334-342963.pdf [accessed online: 14-10-2014].
- IlenT** (2013b), Regeling Modelvliegen, *inspectie Leefomgeving en Transport*, http://www.ilent.nl/Images/Regeling-modelvliegen%20per%201%2010%202013_tcm334-343484.pdf [accessed online: 14-10-2014].
- Kreimer, B.** (2014), Ol Pejeta From Above - On Safari With a DJI Phantom Quadcopter, 14 april 2014, <http://www.youtube.com/watch?v=uH1gHrKlcyw> [accessed online: 14-10-2014]
- Rice, D.** (2014), Gopro DJI Phantom Humpback whales Matafonua Ha'apai Tonga, *Drone Cinematographers*, <http://vimeo.com/groups/drones/videos/104082947> [accessed online: 14-10-2014]
- Van Riessen, P.** (2013), *Wassenaar woest op Quote 500 om luchtfoto's*, <http://www.quotenet.nl/Nieuws/Wassenaar-woest-op-Quote-500-om-luchtfoto-s-100593> [accessed online 14-04-2014]
- Volgenant, O.** (2014), Reactie drones internetconsulatie, *NVJ*, http://www.nvj.nl/uploads/bestanden/NVJ_-_Reactie_drones_internetconsulatie.pdf [accessed online 15-10-2014]
- WSIS** (2003), Document WSIS-03, *World Summit on the Information Society*, Document WSIS-03/GENEVA/DOC/4-E, 12 december 2003, pagina 4.
- Tremayne, M. & Clark, A.** (2014) *New Perspectives from The Sky*, Digital Journalism, 2:2, Pagina 232-246.

